

Nr 91.

Af herr **Söderbergh**, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare samt om särskild domstol i vissa arbetstvister.

Under fjorårets riksdag väckte undertecknad i anledning af Kungl. Maj:ts proposition Nr 96 rörande arbetsaftalslagstiftningen motion därom att, med afslag å Kungl. Maj:ts förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare, Riksdagen måtte antaga förslaget till lag om särskild domstol i vissa arbetstvister med vissa angifna ändringar, gående ut på att i denna lag införa de konstitutiva bestämmelser rörande kollektivafstalet, som kunde erfordras för att kollektivafstalets begrepp och karaktär måtte, såsom grund för arbetsdomstolens verksamhet, varda tillräckligt bestämda.

I anledning af nu föreliggande Kungl. Maj:ts proposition Nr 43 med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m. får jag, i anslutning till förstberörda motion och med ytterligare utveckling af däri framförda synpunkter, nu vördsamt väcka följande motion.

I sistberörda Kungl. proposition har justitieministern ägnat uppmärksamhet åt min motion från i fjor och gjort densamma till föremål för en direkt kritik. I sammanhang med frågan om kollektivafstals verkan till förhindrande af arbetsinställelse yttrar justitieministern följande: »En annan väg, som från samma och andra håll förordats, finner jag ej heller användbar. Den skulle bestå däri, att man genomförde den erforderliga lagstiftningen för inrättande af arbetsdomstolen men om kollektivafstalet gäfvé endast de nödvändigaste och för detta aftals begrepp grundläggande rätts-satserna. Härmed skulle åt arbetsdomstolen öfverlämnas att genom sina domslut småningom skapa en praxis, som finge utfylla lagstiftningens luckor. Jag tror dock att det vore ytterst betänkligt att beträffande särskildt den nu behandlade svårlösta frågan öfverlämna den lagstiftande

makten åt en domstol, hur väl skickad för sitt rättsskipande värf den än må vara. Det duger icke att åberopa, att så skett på andra områden. Här blifva konsekvenserna af att den ena eller den andra åsikten göres gällande af den synnerligen stora betydelse, att lagstiftaren väl knappast bör skjuta ifrån sig ansvaret för hvilkendera skall blifva rådande och lägga det på annan, särskildt med hänsyn därtill, att frågan svårigen lär låta sig lösas med stöd af allmänna rättsgrundsatser. Hvad vunno man för öfrigt med ett sådant förfarande? Såvidt jag förstår intet utom ett kort uppskof med afgörandet. Domstolen måste ju bestämma sig för endera åsikten. Antingen måste den tillägga kollektivaftalet en fredsstiftande verkan för alla fall eller ock endast där aftalet uttryckligen eller i enlighet med de af båda parterna vid aftalets ingående underförstådda förutsättningar sådant stadgade. Hvad man riskerade vore däremot domstolens ställning och förtroendet till densamma. Det torde ej lida något tvifvel, att i detta fall den part, som ansåge sina intressen åsidosatta genom ett domslut, som ej grundades på uttrycklig lag, skulle blifva benägen för misstro gent emot domstolen.»

Den kritik, som sålunda ägnats min motion, synes mig i mycket öfverdrifven, och finner jag användandet af så bjärta färger härvidlag näppeligen befogadt. Jag undrar också, om icke justitieministern i någon mån missförstått syftet med berörda motion. Jag tillåter mig därför först att åberopa hvad jag i densamma yttrade i förevarande del: — — »Jag anser nämligen, att tiden för närvarande icke är inne att genomföra en mera ingående lagstiftning om kollektivafstal. Hela denna aftalsform är skäligen ny och ingenstädes utomlands har mig veterligen ännu kommit till stånd en lagstiftning på förevarande område. Tvärtom har man ännu flerstädes ej kommit längre än till ett teoretiskt utbyggande af själfva begreppet. Det synes därför vara mindre lämpligt, att vi i vårt land *redan nu* skrida till en lagstiftning på förevarande område. Jag finner den uppfattningen så mycket mera riktig, som starka betänkligheter och meningskiljaktigheter råda med afseende å innehållet af en dylik lagstiftning och om de bestämmelser, som i sådant hänseende föreslagits i den Kungl. propositionen. — — — — — Vid hvarje lagstiftning om kollektivafstal bör iakttagas den strängaste begränsning; det bör vara parterna som själfva skola utfylla detsamma. I detta afseende synes mig regeringsförslaget icke hafva i allo iakttagit de lämpliga begränsningarna. Jag kan således icke finna klokt och påkalladt, att en lagstiftning om kollektivafstal för närvarande kommer till stånd. Förslaget till 'lag om särskild domstol i vissa arbetstvister' synes mig till sin princip riktigt och vara af beskaffenhet att böra, låt vara först efter åtskilliga,

rätt så genomgripande förändringar, antagas. Dess uppgift, att genom ett bindande afgörande af rättstvister angående kollektivaftal förekomma anledningar till öppna strider rörande rättsförhållanden på grund af kollektivaftalet, synes mig uppenbart gagnande. Då jag, på sätt nyss berörts, anser en mera ingående lagstiftning om kollektivaftal icke för närvarande böra äga rum, men inrättande af en 'arbetsdomstol' redan nu bör ifrågasättas, är det tydligt, att de grundläggande bestämmelserna rörande kollektivaftalets begrepp böra öfverflyttas till lagen om särskild domstol i vissa arbetstvister, jämte till äfventyrs några andra konstitutiva bestämmelser rörande dylika aftal. På den tid, som stått till buds för afgifvande af motion i anledning af förevarande Kungl. proposition, har det icke varit mig möjligt att närmare öfverväga och formulera ifrågasvarande bestämmelser. Men jag föreställer mig, att hvad jag åsyftar skall kunna vinnas genom *en lämplig samarbetning af bägge lagarna i syfte att få kollektivaftalets begrepp fastställt och så inrätta arbetsdomstolen såsom skiljedomstol för uppkommande rättstvister*. Man skall därmed slippa att uttryckligen lagfästa och redan nu i lagstiftning medtaga åtskilliga af de mest omtvistade bestämmelserna i kollektivaftalslagen, bestämmelser rörande frågor, som icke kunna anses mogna att nu slutgiltigt lösa.»

Af hvad jag sålunda anført och med det af mig åberopade exemplet från Danmark torde vara klart, att jag afsett, att arbetsdomstolens anlitan skulle vara *frivilligt*; jag har ju uttryckligen framhållit, att arbetsdomstolen skulle inrättas »såsom skiljedomstol för uppkommande rättstvister». Med andra ord, jag hade trott lämpligast, att man för närvarande gick samma väg som i Danmark och *tillhandahölle en domstol*, som parterna, när de ej annorlunda förbehållit sig, fingo vända sig till med sina på kollektivaftal grundade rättstvister. Man kunde då hoppas, att å ena sidan domstolen komme att anlitas i det vida öfvervägande antalet fall, men att å andra sidan den ej redan från början blefve så öfverlupen af inströmmande mål, att dess snabba verksamhet äfventyrades. Med dess större sakkunskap, snabbare och modernare rättsskipning samt mindre kostnader för parterna låge säkerligen ingen fara i, att domstolen ej skulle bli anlita. Men *tvång* att gå till denna domstol skulle t. v. ej föreligga. Därest öfverenskommelse i kollektivaftalet träffats, att allmän domstol skulle afgöra uppkomna rättstvister, finge arbetsdomstolen ej taga befattning med ärendet, utan hade vederbörande då att gå till vanlig allmän domstol, där motparten vore skyldig möta.

Emellertid uppstår med detta förslag det viktiga spørsmålet, om lagen skall uppställa några regler för arbetsdomstolens materiella verk-

samhet, om den således skall uttala några allmänna rättsgrundsatser efter hvilka arbetsdomstolen har att döma. Den frågan behöfver nog öfvervägas; jag tror för min del, att goda skäl kunna anföras både för att sådana rättsgrundsatser meddelas och för att det lämnas åt domstolen själf att afgöra, hvilka grundsatser den vill tillämpa. Den får ju närmast karaktär af skiljedomstol eller skiljenämnd, och dessas verksamhet är ej reglerad genom några materiella lagbestämmelser. Jag vågar för närvarande ej uttala någon bestämd mening om, hvilketdera sättet som kan vara mest att rekommendera; det får bero af den ytterligare utredning, som jag anser nödig för ett genomförbart förslag i förberörda syfte.

Hufvudsaken för mig är, att jag ej tror, att vi ännu äro mogna för ett *definitivt* reglerande af kollektivaftalet och dess rättsverkningar. En temporärt gällande lag härom har ju mött kraftig opposition från flera håll, ej minst från justitieministern — jag skall ej yttra mig om, med hvad fog. Jag anser vidare att, om ej absolut förbud för sympatistriders anses böra nu meddelas, status quo på detta område är vida att föredraga framför de olika förslag, som framkommit till sympatistridernas reglerande eller förminskande. Jag förmenar vidare, att ej heller frågan om fackföreningarnas skadeståndsplikt är tillräckligt belyst och utredd, och att det förslag, som nu föreligger i Kungl. propositionen, ehuru i jämförelse med fjorårsförslaget på rätt väg, icke är tillfredsställande. Allt detta betingar, synes mig, att i nu förevarande afseende iakttaga all försiktighet och först se till hvad man kan uppnå på frivillighetens väg. Ett godt steg skulle ändå tagas och enligt min mening i rätt riktning, om staten utvecklar medlingsförfarandet för afgörande af *intressetvister* och tillhandahåller för parterna en stående, kompetent domstol för afgörande af på kollektivafताल grundade *rättstvister*. Förbud för kampmedels tillgripande vid rättstvister läser ej behöfvas för arbetsfreden — de strider, som uppstått på grund af sådana tvister, äro ytterligt få och utan all betydelse. Då någon brådska ej föreligger med lagförslagets kommande till stånd *just i år*, får jag, utan att här alls yttra mig om de öfriga i detta sammanhang framlagda förslagen, värdsamt föreslå:

att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:ts förslag till lag om kollektivafताल mellan arbetsgifvare och arbetare och om särskild domstol i vissa arbetstvister, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande af nytt förslag i dessa ämnen i syfte att en särskild skiljedomstol måtte af staten upprättas att anlitas af arbetsgifvare och arbetare till afdömande af rättstvister

på grund af kollektivafstal samt att i sammanhang därmed måtte efter omständigheterna meddelas de bestämmelser om kollektivafstalets begrepp och rättsverkningar, som tilläfvventyrs kunna anses oundgängliga för skiljedomstolens verksamhet.

Stockholm den 24 februari 1911.

Frithiof Söderbergh.
